

**ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
З ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

014 Середня освіта 014.01 Українська мова і література

014 Середня освіта 014.02 Мова і література (польська)

014 Середня освіта 014.02 Мова і література (англійська)

014 Середня освіта 014.02 Мова і література (німецька)

035 Філологія 035.01 Українська мова і література

035 Філологія 035.03 Слов'янські мови і літератури (переклад включно)

035 Філологія 035.04 Германські мови і літератури (переклад включно)

035 Філологія 035.05 Романські мови і літератури (переклад включно)

I. Короткий огляд історії латинської мови.

1. Латинська мова – одна з найстаріших індоєвропейських мов.
2. Перші письмові пам'ятки латинської мови.
3. Періодизація історії латинської мови.
4. Письмова і народно-розмовна латинь.
5. Латинська мова і мови італійської групи.
6. Роль латинської мови в історії європейської культури.
7. Вплив латинської мови на формування нових національних мов.
8. Роль латинської мови у формуванні міжнародної науково-технічної термінології.
9. Практичне значення латинської мови.

II. Фонетика

1. Латинський алфавіт, походження латинського алфавіту.
2. Система вокалізму. Дифтонги і диграфи.
3. Система консонантизму.
4. Вимова голосних, приголосних, дифтонгів, буквосполучень.
5. Вимова грецьких буквосполучень.
6. Поділ слів на склади.
7. Довгота і короткість складів.
8. Характер і місце латинського наголосу.
9. Правила наголошування.

III. Морфологія

Іменник

1. Граматичні категорії імені: рід, число, відмінок.
2. Латинська відмінкова система в порівнянні з українською.
3. Загальна характеристика системи латинської відміни.
4. Ознаки приналежності іменників до кожної з п'яти відмін.
5. Словникова форма іменника.
6. Спосіб визначення практичної основи іменників.

7.Визначення роду іменників.

Перша відміна іменників

1. Історична основа іменників (-а).
- 2.Парадигма відмінювання іменників першої відміни.
- 3.Винятки з правил про рід.
- 4.Відмінювання іменників грецького походження.

Друга відміна іменників

- 1.Історична основа іменників другої відміни.
2. Рід іменників другої відміни. Винятки щодо роду.
- 3.Парадигма відмінювання іменників чоловічого роду.
4. Особливості кличного відмінка.
- 5.Правило середнього роду.
- 6.Парадигма відмінювання іменників середнього роду.
- 7.Словотворчі моделі іменників другої відміни.

Третя відміна іменників

- 1.Третя відміна іменників (основи на приголосний звук та на –і),
- 2.Сигматична і асигматична форми називного відмінка.
- 3.Три групи іменників третьої відміни.
- 4.Приголосна група, парадигма відмінювання.
- 5.Голосна група, парадигма відмінювання.
- 6.Мішана група, парадигма відмінювання.
- 7.Рід іменників третьої відміни
- 8.Винятки з правил про рід.
- 9.Особливості відмінювання іменників третьої відміни.
- 10.Правила визначення називного відмінка з форм непрямих відмінків.
- 11.Словотворчі моделі іменників третьої відміни.

Четверта відміна іменників

- 1.Історична основа іменників четвертої відміни.
- 2.Рід іменників четвертої відміни.
- 3.Винятки з правил про рід.
- 4.Парадигми відмінювання іменників четвертої відміни.
- 5.Зміщування основ на –о та на –и (іменник domus).
- 6.Зв'язок іменників четвертої відміни з іменниками третьої відміни.
- 7.Словотворчі моделі іменників четвертої відміни.

П'ята відміна іменників

- 1.Історична основа іменників п'ятої відміни.
- 2.Рід іменників п'ятої відміни.
- 3.Винятки з правила про рід.
- 4.Парадигма відмінювання іменників п'ятої відміни.
- 5.Зв'язок з першою і третьою відмінами.
- 6.Непродуктивність іменників п'ятої відміни.

7.Словотворчі моделі іменників п'ятої відміни.

Прикметник

1.Поділ прикметників на групи.

2.Історичні основи прикметників першої групи.

3.Визначення практичної основи прикметника.

4.Парадигма відмінювання прикметників.

5.Узгодження прикметників з іменниками.

6.Словотвірні моделі прикметників першої групи.

7.Прикметники третьої відміни.

8.Поділ прикметників третьої відміни на групи відповідно до кількості закінчень у називному відмінку однини.

9.Вторинність появи прикметників з трьома закінченнями.

10.Парадигми відмінювання прикметників третьої відміни.

11.Узгодження прикметників з іменниками.

12.Особливості відмінювання прикметників третьої відміни.

13.Ступені порівняння прикметників

14.Способи утворення ступенів порівняння прикметників: синтетичний (суфіксальний) і аналітичний (описовий).

15.Суплетивні ступені порівняння прикметників. Паралелі з рідною мовою та іноземною, яка вивчається.

16.Ступені порівняння прикметників прийменникового походження.

17.Відмінювання прикметників у вищому та найвищому ступенях порівняння.

18.Абсолютне та відносне значення ступенів порівняння прикметників.

19.Вживання відмінків при ступенях порівняння (Ablativus comparationis, Genetivus partitivus).

Займенник

1.Розряди займенників.

2.Особові займенники першої і другої особи.

3.Відмінювання особових займенників.

4.Суплетивність форм особового займенника як явище властиве іншим індоєвропейським мовам.

5.Зворотний займенник. Особливість вживання зворотного займенника.

6.Постпозиційний прийменник *cum* у сполученні з особовими і зворотним займенниками.

7.Присвійні займенники. Особливості вживання. Відмінювання.

8.Загальна характеристика вказівних займенників.

9.Особливості відмінювання вказівних займенників.

10.Вживання вказівних займенників у ролі особового займенника третьої особи.

11.Вказівні частки у складі займенників.

12.Відносні займенники. Парадигма відмінювання.

13. Постпозиція прийменника cum у поєднанні з відносним займенником.
14. Питальні займенники. Парадигма відмінювання.
15. Неозначені займенники.
16. Способи утворення неозначених займенників.
17. Заперечні займенники. Парадигма відмінювання.
18. Способи утворення та вживання заперечних займенників.

Числівник

1. Розряди числівників: кількісні, порядкові, розділові, прислівникові.
2. Утворення числівників.
3. Відмінювання кількісних, порядкових і розділових числівників.
4. Атрибутивний характер кількісних, порядкових і розділових числівників.
5. Вживання відмінків причислівниках (Ablativus temporis, Accusativus temporis, Accusativus limitationis).
6. Римські цифри.
7. Римський календар.
8. Генетична спорідненість назв днів тижня у сучасних індоєвропейських мовах.

Прислівник

1. Загальна характеристика прислівників.
2. Похідні прислівники та їх морфологічні типи.
3. Утворення прислівників від прикметників першої-другої та третьої відмін.
4. Прислівники прийменникового походження.
5. Ступені порівняння прислівників, утворених від якісних прикметників.
6. Суплетивні ступені порівняння прислівників.
7. Адвербіалізація відмінкових форм прикметників, іменників, займенників.

Дієслово

1. Загальноіндоєвропейські категорії дієслова: стан, спосіб, час, особа, число.
2. Словникова форма дієслова.
3. Три основи латинського дієслова.
4. Чотири дієвідміни: основи на -а, основи на -е, основи на короткий тематичний -е з попереднім приголосним або -и, основи на -і.

Теперішній час дійсного способу активного стану

1. Особливості утворення теперішнього часу активного стану в третій дієвідміні.
2. Наказовий спосіб.
3. Заперечна форма наказового способу.

Теперішній час дійсного способу пасивного стану

1. Особові закінчення пасивного стану.
2. Особливості відмінювання дієслів у теперішньому часі дійсного способу пасивного стану.
3. Способи перекладу форм пасивного стану.
4. Неозначена форма дієслова теперішнього часу дійсного способу пасивного стану.

5.Заміна активного мовного звороту на пасивний.

6.Ablativus auctoris/ Ablativus instrumenti.

Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного станів

1.Минулий час недоконаного виду.

2.Суфікси минулого часу недоконаного виду.

3.Парадигми відмінювання дієслів.

4. Допоміжне дієслово sum, fui, -, esse в imperfectum indicativi.

Майбутній час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного станів.

Майбутній час недоконаного виду дійсного способу

1.Майбутній час дієслів першої та другої дієвідмін.

2.Майбутній час дієслів третьої та четвертої дієвідмін.

3. Допоміжнедієсловосum, fui, -, esse вfuturum primum indicativi.

Утворення часів перфекта в активному стані

1.Минулий час доконаного виду дійсного способу активного стану.

2.Основні значення латинського перфекта.

3.Парадигма відмінювання дієслів у минулому часі доконаного виду дійсного способу активного стану.

4.Найпоширеніші типи утворення перфекта (інфіксація, суфіксація, редуплікація, альтернація).

5.Давноминулий час дійсного способу активного стану.

6.Способи перекладу, особливість вживання давноминулого часу.

7.Майбутній час доконаного виду дійсного способу активного стану.

8. Особливість вживання майбутнього часу активного стану.

Утворення часів системи перфекта в пасивному стані

1.Дієприкметник минулого часу доконаного виду пасивного стану. Спосіб утворення

2.Відмінювання дієприкметника минулого часу доконаного виду пасивного стану.

3.Способи перекладу дієприкметника. Атрибутивне і предикативне вживання.

4.Аналітичний спосіб утворення часів доконаного виду в пасивному стані.

5.Минулий час доконаного виду пасивного стану.

6.Давноминулий час доконаного виду пасивного стану.

Умовний спосіб

1.Відмінювання дієслів у часах умовного способу.

2.Вживання кон'юнктива у незалежних реченнях.

Прийменник. Сполучник

1. Прийменники, які вживаються з Accusativus.

2. Прийменники, які вживаються з Ablativus.

3. Прийменники, які вживаються з двома відмінками.

4. Поспозитивні прийменники.
5. Сурядні сполучники.
6. Підрядні сполучники.

IV. Синтаксис

Синтаксис простого речення.

1. Порядок слів у простому реченні.
2. Підмет. Простий і складений присудок.
3. Іменна частина складеного присудка. Узгодження іменної частини присудка з підметом.
4. Узгоджене і неузгоджене означення.
5. Заміна активної конструкції на пасивну.

Синтаксис складного речення.

1. Правило послідовності часів у підрядних реченнях.
2. Підрядні речення мети.
3. Додаткові підрядні речення.
4. Підрядні наслідкові речення.
5. Підрядні речення причини.
6. Умовні періоди.
7. Відносні підрядні речення.
8. Підрядні речення часу.
9. Порівняльні речення.

V. Основи римського віршування

1. Поняття про просодію та метрику.
2. Квантитативний характер римського віршування. Відмінності античного віршування від метричних принципів віршування в сучасних мовах.
3. Ритмічний наголос.
4. Поняття мори, стопи, метру, строфи, вірша.
5. Види стіп: ямб, хорей, дактиль, анапест, амфібрахій.
6. Поняття цезури і дієрези.
7. Гіат, елізія, афереза.
8. Віршові розміри: гекзаметр, елегійний дистих, асклепіадовий вірш.

VI. Словотвір

1. Суфіксація як спосіб словотворення в системі імені.
2. Префіксація як спосіб словотворення в системі дієслова.
3. Словоскладання.